

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ШИЙКА Оксана Іванівна

УДК 378.4.014.5 (436)

**СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ
УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В АВСТРІЇ**

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Дрогобич – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному університеті «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор
МУКАН Наталія Василівна,
Національний університет
«Львівська політехніка»,
кафедра іноземних мов, завідувач.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ЧЕПІЛЬ Марія Миронівна,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка,
кафедра загальної педагогіки
та дошкільної освіти, завідувач;

кандидат педагогічних наук,
КУЧАЙ Олександр Володимирович,
Національний авіаційний університет,
кафедра базових і спеціальних дисциплін,
завідувач.

Захист відбудеться 6 грудня 2016 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 36.053.01 у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка за адресою: 82100, м. Дрогобич, вул. І. Франка, 24, 2-й поверх, к. 20.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка за адресою: 82100, м. Дрогобич, вул. Лесі Українки, 2.

Автореферат розісланий 4 листопада 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т.І. Пантюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. На початку XXI століття у розвинутих країнах світу актуалізується проблема забезпечення якості вищої освіти. В її основу покладено розуміння вищої освіти як основного ресурсу підготовки висококваліфікованих спеціалістів, підвищення продуктивності праці та рівня конкуренції на міжнародному ринку праці. Відтак збільшується державне інвестування у розвиток вищої освіти, що вимагає підвищення рівня відповідальності університетів, які надають освітні послуги, результативності їхньої науково-дослідницької та інноваційної діяльності, що вимірюється за допомогою механізмів системи забезпечення якості вищої освіти.

Визначивши курс на інтеграцію до освітнього та наукового простору Європи, Україна здійснює модернізацію освітньої галузі в контексті європейських вимог, наполегливо працюючи над реалізацією положень Болонського процесу. Відповідно до ратифікованої Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, розробляється стратегія реалізації співробітництва в галузі науки й освіти, навчання та молодіжної політики. Це вимагає реформування вищої освіти, оновлення її змістового й операційного компонентів, спрямування на підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців. Окреслені завдання вимагають запровадження системи забезпечення якості освіти з метою наближення вітчизняної галузі вищої освіти до європейських стандартів, створення умов для посилення співпраці між державними органами управління, бізнесом та вищими навчальними закладами задля підготовки конкурентоспроможного людського капіталу, що сприятиме високотехнологічному та інноваційному розвитку країни. Необхідною є розробка концепції забезпечення якості освіти, використання відповідних механізмів її реалізації, а також прозорих процедур оцінювання якості освітніх послуг, які надають вітчизняні університети.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014), система забезпечення якості вищої освіти охоплює підсистеми внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості, над створенням якої працюють як університети, так і органи управління освітою.

Розвинуті європейські країни володіють відповідним досвідом у розв'язанні проблеми забезпечення якості вищої освіти. Зокрема, Австрія є одним із лідерів європейського простору вищої освіти, в якій найнижчий рівень безробіття серед європейської молоді, а вища освіта займає стабільно високий рейтинг у Європі. Тут акцентуються питання високої професійної компетентності та креативності фахівця, його духовного, соціального, інтеркультурного розвитку.

Проблема забезпечення якості вищої освіти в розвинених країнах світу є предметом наукового пошуку низки вітчизняних і зарубіжних дослідників: освіта та освітня послуга (А. Бронська, О. Бурлакова, Д. Гудеверт (D. Goeudevert), Ф. Келлер (F. Keller), Г. Кьослер (H. Kössler), М. Мартинюк, С. Михаць, Т. Оболенська, Р. Патора, (R. Patora); модернізація вищої освіти (П. Кряжев, Н. Кучамова, В. Солощенко, О. Шовкопляс); соціальні, політичні, економічні аспекти вищої освіти (Ф. Алтбех (Ph. Altbach), Р. Бердал (R. Berdahl), У. Белзер (W. Balzer), П. Гампорт (P. Gumpert); якість освіти (В. Биков, О. Ляшенко,

Д. Панасович, О. Панфілов, О. Савченко); якість вищої освіти у міжнародному контексті (А. Бернхард (A. Bernhard), К. Гуруз (K. Guruz), Т. Зімфер (N. Zimpher); забезпечення якості вищої освіти (Д. Бек (D. Beck), К. Болл (K. Болл), Р. Барнет (R. Barnett), Т. Вроєнстійн (T. Vroeijstijn), Д. Грін (D. Green), Д. ван Дамм (D. Van Damme), М. Кегельманн (M. Kegelman), Е. ван Кеменаде (E. Van Kemenade), К. Кован (K. Cowan), Дж. Ньютон (J. Newton), Й. Олькерс (J. Oelkers), А. Пеллерт (A. Pellert), Е. Терхарт (E. Terhart), К. Фабер (K. Faber), Л. Харві (L. Harvey); механізми забезпечення якості університетської освіти (Р. Браун (R. Brown), Д. Ділл (D. Dill), Д. Кемпбелл (D. Campbell); загальне управління якістю (Р. Люїс (R. Lewis), Д. Сміт (D. Smith), Д. Тернер (D. Turner); акредитація університетів (Д. Вестерхайден (D. Westerheijden), У. Мессі (W. Massy), Е. Селліс (E. Sallis), С. Шварц (S. Schwarz); якість університетського навчання (Дж. Біггз (J. Biggs), А. Курей (A. Curaj), Л. Уїлсон (L. Wilson), П. Скотт (P. Scott).

Важливими для нашого дослідження є результати наукових розвідок вітчизняних компаративістів: Н. Бідюк, В. Білокопитова, Т. Боднарчук, О. Бочарової, М. Дебич, Л. Дзевицької, О. Карпенко, В. Кеміня, П. Кряжева, М. Кудрі, О. Кучая, Н. Кучумової, Н. Лавриченко, М. Лещенко, О. Локшиної, А. Максименка, Н. Махині, Н. Мукан, М. М'яковського, О. Огієнко, Л. Пуховської, А. Ржевської, А. Сбруєвої, В. Солощенко, М. Чепіль, В. Чурсіна, Л. Шаповалової, О. Шовкопляс.

Окремі аспекти розвитку освітньо-виховної діяльності в Австрії стали предметом дослідження українських учених: середня освіта (Т. Боднарчук, О. Денічева, М. Мішак, Л. Фаннінгер); професійна та вища освіта (Л. Дзевицька, Г. Кліщ, О. Кучай, М. М'яковський, О. Павлішак); соціальна та культурно-освітня діяльність (О. Карпенко, Т. Сидорчук).

Вивчення джерельної бази дослідження та практики розвитку системи забезпечення якості університетської освіти в Україні уможливили виявлення *суперечностей* між:

- динамічним розвитком системи вищої освіти та недостатньою розробленістю нормативно-правового, організаційного і науково-методичного забезпечення у сфері якості університетської освіти;
- потребою у забезпеченні якості вищої освіти України та невідповідністю процедур її реалізації на рівні як держави, так і університету;
- об'єктивною потребою комплексного аналізу продуктивних ідей зарубіжного досвіду забезпечення якості університетської освіти та фрагментарністю його вивчення у вітчизняній педагогічній теорії і практиці;
- потребою реформування системи вищої освіти України та необхідністю прогнозування тенденцій її розвитку на основі осмислення здобутків зарубіжного досвіду.

Таким чином, аналіз наукової літератури, необхідність поглиблення науково-теоретичних розробок стосовно вивчення питання якості вищої освіти, актуальність, теоретична і практична значущість розв'язання означеної проблеми, недостатній рівень її дослідженості, пошук можливостей екстраполяції кращих зразків зарубіжного досвіду у вітчизняний освітній простір зумовили вибір

теми нашого дослідження **«Система забезпечення якості університетської освіти в Австрії».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до теми комплексного дослідження кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка» «Соціогуманітарний вимір регулювання проблем сучасного українського суспільства» № 0112U007338. Тема затверджена вченою радою Інституту гуманітарних і соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 7 від 13.03.2013 р.) і узгоджена в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології НАПН України (протокол № 5 від 28.05.2013 р.).

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі системи забезпечення якості університетської освіти в Австрії, виявленні її особливостей та механізмів функціонування, а також окресленні можливостей використання відповідного досвіду в Україні.

Згідно з об'єктом, предметом та метою наукового пошуку, визначено такі **завдання:**

- 1) висвітлити методологічні засади та історіографію проблеми дослідження;
- 2) виконати аналіз поняттєво-категорійного апарату дослідження;
- 3) визначити основні шляхи реформування університетської освіти Австрії в контексті формування Європейського простору вищої освіти;
- 4) охарактеризувати сучасну систему забезпечення якості університетської освіти в Австрії;
- 5) обґрунтувати можливості використання прогресивних ідей та досвіду розвитку системи забезпечення якості університетської освіти в Австрії в умовах вищої освіти України.

Об'єкт дослідження – університетська освіта Австрії.

Предмет дослідження – теорія та практика забезпечення якості університетської освіти в Австрії.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять положення про соціальну спрямованість освітньої діяльності (С. Михаць, О. Тітар, В. Огнев'юк); концепції синергетики (О. Вознюк, М. Левківський, П. Саух, Т. Тараненко); полікультурності (Р. Дей (R. Day), І. Лощенова, О. Мілютіна, Л. Султанова, Л. Хомич, Т. Шахрай); аксіології (І. Аносов, І. Бех, В. Волкова, С. Гончаренко, Т. Калюжна, В. Крижко, О. Леонтьєв, С. Маслов, Л. Москальова, О. Невмержицька, М. Окса, З. Павлютенкова, М. Чернобаєва, Є. Шиянов); парадигмальний підхід (Є. Бережнова, І. Зязюн, І. Колесникова, Н. Коршунова, В. Кукушкін, А. Новіков, М. Романенко, І. Утюж); історичний (О. Абакумова, А. Волошина, Л. Прочнер (L. Prochner), Р. Сандвел (R. Sandwell); холістичний підхід (Л. Гриневич); інтегративний (В. Биков, О. Вознюк, О. Дубасенюк, І. Козловська, Н. Куриленко); психологічні, соціально-педагогічні, системно-діяльнісні, кваліметричні підходи до вивчення якості вищої освіти (А. Волкова, Д. Гарвін (D. Garvin), Д. Закатнов, Р. Капченко, Дж. Ньютон (J. Newton), О. Панфілов, А. Пеллерт (A. Pellert), Л. Харві (L. Harvey), Т. Хлебнікова тощо.

Для розв'язання визначених завдань використано **комплекс методів дослідження**: *теоретичні* – описовий і статистичний – для відображення реалій університетської освіти досліджуваної країни; аналітичний – для отримання різносторонніх відомостей про теоретичні і практичні аспекти забезпечення якості університетської освіти; логічний – для виявлення об'єктивних закономірностей створення сукупності понять та суджень у галузі забезпечення якості університетської освіти; структурно-системний – для визначення сукупних елементів, зв'язків та відношень між компонентами системи забезпечення якості освіти; індукція та дедукція – для збору теоретичного й фактичного матеріалу, його узагальнення; холістичний – для аналізу системи якості освіти як цілісного явища, що сформувалося у результаті еволюції; прогностичний – для обґрунтування можливостей використання прогресивних ідей та досвіду розвитку системи забезпечення якості університетської освіти в Австрії в умовах системи вищої освіти України; *емпіричні* – спостереження, бесіди, інтерв'ювання науково-педагогічних працівників Університету м. Грац (Австрія) для збору первинної педагогічної інформації.

Джерельна база дослідження: офіційні документи Болонського процесу, зокрема, Болонська декларація (Спільна декларація міністрів освіти Європи; Болонья, 19.06.1999), Празьке комюніке («До зони європейської Вищої освіти», Комюніке зустрічі європейських міністрів освіти; Прага, 19.05.2001), Саламанкське звернення (Послання Саламанкського з'їзду європейських закладів вищої освіти «Формування європейського простору вищої освіти»), Берлінське комюніке («Створення зони вищої освіти Європи». Комюніке конференції міністрів освіти; Берлін, 19.09.2003), Бергенське комюніке («Загальноєвропейський простір освіти – досягнення мети», Комюніке Конференції європейських міністрів освіти; Берген, 19 – 20.05.2005), Будапештсько-Віденська декларація («Про створення Європейського простору вищої освіти», 12.03.2010), Бухарестське комюніке («Використання нашого потенціалу з найбільшою користю», документи зарубіжних організацій та асоціацій: ЮНЕСКО (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO), Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти (European Association for Quality Assurance in Higher Education, ENQA), Асоціація університетів Європи (European University Association, EUA), Європейська асоціація інституцій у галузі вищої освіти (European association of Higher Education Institutions, EURASHE), Європейська спілка студентів (European Students' Union, ESU), Європейського реєстру агенцій із забезпечення якості вищої освіти, (European Quality Assurance Register for Higher Education, EQAR), Австрійська агенція із забезпечення якості вищої освіти (AQ Austria), Мережа агенцій Центральної та Східної Європи по забезпеченню якості у вищій освіті (Central and Easter European Network of quality assurance agencies in Higher education, CEENQA), Міжнародна мережа агенцій по забезпеченню якості у вищій освіті (The International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education, INQAANE); аналітичні матеріали дослідницьких комітетів і звіти про проведення досліджень окремими науковцями, зокрема, агенції із забезпечення якості та акредитації Австрії (AQ Austria), Австрійської університетської конференції (Österreichischen Universitätenkonferenz,

UNIKO); Австрійської ради з питань акредитації (Österreichischer Akkreditierungsrat, ÖAR), висновки – результати аудиторських та акредитаційних перевірок австрійських університетів, законодавчо-нормативна база Австрії у галузі забезпечення якості освіти, матеріали статистичної служби Австрії, наукові збірники зарубіжних науковців і зарубіжна педагогічна періодика, зокрема Журнал розвитку вищої школи (нім. – Zeitschrift für Hochschulentwicklung), «Журнал з педагогіки» (нім. – Zeitschrift für Pädagogik), «Журнал з питань виховної роботи (нім. – Zeitschrift für Erziehungswissenschaften)», Часопис правових питань у вищій школі (нім. – Zeitschrift für Hochschulrecht) тощо, наукові праці (монографії, дисертації, статті) вітчизняних науковців; матеріали науково-практичних конференцій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що: *вперше* у вітчизняній педагогічній науці виконано комплексний аналіз системи забезпечення якості університетської освіти Австрії; *висвітлено* методологічні засади, що ґрунтуються на комплексі підходів, якими послуговуються філософія, психологія, економічні та педагогічні науки (системний, комплексний, особистісний, діяльнісний, аксіологічний, монографічний, праксиметричний, логічний, історичний, сутнісний), і на використанні структурно-функціональної моделі системи забезпечення якості університетської освіти, а також історіографію проблеми дослідження; *виконано аналіз* поняттєво-категорійного апарату дослідження, зокрема відображено поліаспектність категорії «якість» та її специфіку в освітній галузі; *окреслено* основні шляхи реформування університетської освіти Австрії в контексті формування Європейського простору вищої освіти (гармонізація національного та європейського законодавства, створення національної агенції із забезпечення якості та акредитації, налагодження мережевого спілкування з метою розвитку співпраці, широка підтримка реформ університетами); *охарактеризовано* сучасну систему забезпечення якості університетської освіти в Австрії (оцінний, цільовий, інструментальний, концептуальний компоненти); *представлено* можливості використання австрійського досвіду у вітчизняній системі вищої освіти.

Уточнено змістове наповнення понять «якість університетської освіти», «механізми забезпечення якості університетської освіти».

Подальшого розвитку набули методологія та інструментарій забезпечення якості університетської освіти в умовах Європейського простору вищої освіти.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що на основі виконаного дослідження підготовлено та опубліковано монографію «Забезпечення якості університетської освіти в Австрії». Матеріали дослідження використовуються студентами та викладачами вищих навчальних закладів під час вивчення дисциплін «Порівняльна педагогіка», «Історія педагогіки» для поглиблення знань у сфері якості освіти. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження можуть використовуватися науково-педагогічними працівниками та адміністрацією вищих навчальних закладів України; управлінцями в галузі освіти для розробки цілісної системи забезпечення якості університетської освіти, зокрема механізмів та інструментарію забезпечення якості навчальної, методичної, науково-дослідницької, міжнародної й організаційної роботи.

Результати дослідження, обґрунтовані провідні поняття і база даних можуть застосовуватися вітчизняними дослідниками як перевірені наукові матеріали для проведення компаративно-педагогічних та історико-педагогічних досліджень, а також для наукового обґрунтування стратегії розвитку системи забезпечення якості університетської освіти в Україні й прогностики розвитку вищої освіти у міжнародному освітньому просторі.

Особистий внесок здобувача. У працях, опублікованих у співавторстві із Г. Олексів, автору належить характеристика системи забезпечення якості університетської освіти в Україні, її зіставлення з відповідними механізмами гарантій якості освіти в Австрії, а також авторська періодизація розвитку університетської освіти в Австрії.

Результати дослідження **впроваджено** у роботу кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка № 183 від 18.02.2016); кафедри педагогіки та методики початкової освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка № 17/15-494 від 19.02.2016); кафедри практики іноземної мови та методики викладання Хмельницького національного університету (довідка № 141/11 від 19.02.2016); кафедри загальної і соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка (довідка № 749-105 від 19.02.2016); Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка (довідка № 19-н від 01.03.2016).

Апробація результатів дослідження. Основні положення дослідження пройшли апробацію на науково-практичних конференціях і семінарах:

міжнародних: Міжнародній науково-практичній конференції «Теоретичні та практичні аспекти розвитку педагогіки та психології» (м. Львів, 2013), Міжнародній науково-практичній конференції «Педагогіка та психологія: напрямки та тенденції розвитку в світі» (м. Одеса, 2013), Міжнародній науково-практичній конференції «Педагогіка та психологія: питання науки та практики» (м. Одеса, 2013), Міжнародній науково-практичній конференції «Педагогіка та психологія: історія розвитку, сучасний стан та перспективи досліджень» (м. Київ, 2013), Міжнародній науково-практичній конференції «Чинники розвитку психологічних та педагогічних наук у XXI столітті» (м. Київ, 2014), IX Міжнародній науково-практичній конференції «Педагогіка вищої школи: методологія, теорії, технології» (м. Кам'янець-Подільський, 2015), Міжнародній науково-практичній конференції «Психологія та педагогіка: методика та проблеми практичного застосування» (м. Львів, 2015 р.);

всеукраїнській: XII Всеукраїнській історико-педагогічній науково-практичній конференції «Джерельна та історіографічна основа сучасних історико-педагогічних досліджень» (м. Хмельницький, 2013);

регіональному: Науково-методологічному семінарі «Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів» (м. Хмельницький, 2013).

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічною обґрунтованістю вихідних позицій; використанням методів, що відповідають меті та завданням наукового дослідження; контент-аналізом науково-педагогічної

літератури, нормативної бази університетської освіти Австрії, статистичних даних, документації університетів і агенцій з якості освіти, що відображають специфіку системи забезпечення якості університетської освіти в Австрії; безпосередньою участю дисертантки в обговоренні проблеми дослідження з австрійськими педагогами; позитивними результатами впровадження матеріалів дослідження у роботу вищих навчальних закладів України.

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено у 15 публікаціях (з них 11 одноосібних): 1 монографія, 5 статей у наукових фахових виданнях, 2 статті у виданнях, що включені до наукометричних баз даних, 7 – у збірниках матеріалів конференцій.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальник висновків, списку використаних джерел, 8 додатків, 10 таблиць та 2 рисунків на 8 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 276 сторінок, основний зміст викладено на 191 сторінці. Список використаних джерел містить 408 позицій, з них 202 – іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність і доцільність дослідження; сформульовано проблему і ступінь її вивчення; визначено об'єкт, предмет, мету і завдання, методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів; вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; висвітлено апробацію і впровадження результатів дослідження; зазначено особистий внесок здобувача та подано структуру дисертаційної роботи.

У першому розділі – **«Забезпечення якості університетської освіти як науково-педагогічна проблема»** – висвітлено методологічні засади дослідження системи забезпечення якості університетської освіти Австрії; відображено історіографію проблеми дослідження; виконано аналіз поняттєво-категорійного апарату та окреслено основні шляхи реформування університетської освіти Австрії в контексті формування Європейського простору вищої освіти.

Методологія дослідження проблеми із зарубіжної педагогіки зумовила вивчення її предмета на основі комплексу теорій, концепцій, підходів, якими послуговуються педагогіка, філософія, психологія, економічні науки.

Зокрема, акцентовано на використанні системного, комплексного, особистісного, діяльнісного, аксіологічного, монографічного, логічного, історичного, сутнісного підходів.

В основу методології проведення дослідження покладено використання структурно-функціональної моделі системи забезпечення якості університетської освіти Австрії, яку розроблено на основі використання положень, викладених у роботах науковців М. Гольшера (М. Hölscher) і П. Пастернака (Р. Pasternack) (рис. 1). Згідно зі структурно-функціональною моделлю, система забезпечення якості університетської освіти в Австрії охоплює оцінний, цільовий, інструментальний та концептуальний компоненти.

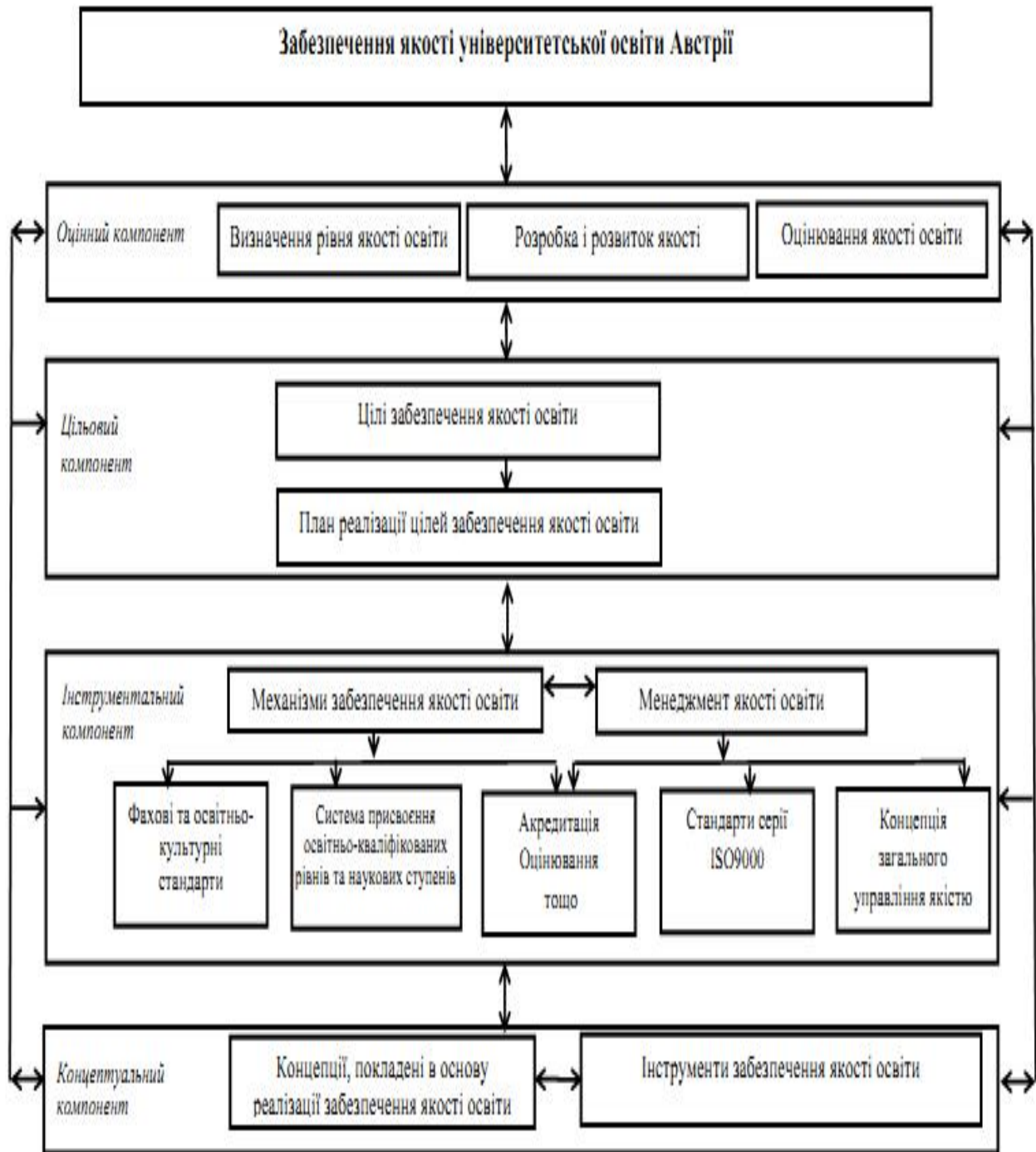

Рис. 1. Структурно-функціональна модель системи забезпечення якості університетської освіти Австрії

Виконано аналіз поняттєво-категорійного апарату дослідження. З'ясовано, що поняття «освіта», «освітня послуга» та їхні соціальні, філософські, економічні, педагогічні аспекти досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці. На основі аналізу результатів наукових досліджень виокремлено такі основні характеристики освітніх послуг: невідчутність або низький ступінь відчутності; невіддільність від джерела послуги; непостійність якості; неможливість збереження освітньої послуги. Крім того, виокремлено специфічні риси освітніх послуг: колективне споживання; відсутність безпосереднього грошового виміру;

одночасність надання і створення духовних цінностей; пильна увага суспільства до освітньої сфери; неможливість перепродажу тощо.

Встановлено, що не існує однозначного тлумачення сутності поняття «якість освіти». Virізнено характерні особливості цього поняття: багатомірність (поліаспектність) та багатофакторність; залежність визначення якості від різних точок зору, аспектів розгляду освітньої системи; взаємозв'язок із цілями функціонування освітньої системи; досягнення конкретних освітніх цілей, що є характерним елементом якості; залучення до визначення її рівня фахівців освітньої галузі, споживачів освітніх послуг, а також владних структур, які здійснюють її фінансування, роботодавців; якість освіти є категорією, яку можна градуювати.

Виконано ретроспективний аналіз розвитку та функціонування системи університетської освіти в Австрії протягом XX – XXI ст., який підтверджує, що у сфері вищої школи кількість інноваційних кроків була мінімальною; не були втрачені університетські традиції. Ситуація змінилася лише після вступу Австрії до Європейського Союзу.

З'ясовано, що австрійські університети працюють відповідно до основних принципів Болонської декларації. Входження Австрії до Болонського процесу сприяло посиленню вимог до національної системи гарантії якості освіти, а також пошуку механізмів внутрішніх гарантій якості діяльності освітніх установ. З'ясовано, що Університетський закон (2002) ознаменував новий етап розвитку системи університетів Австрії. Зараз у своїй діяльності університети керуються принципами свободи навчання, зв'язку наукових досліджень та навчання, свободи викладання, активної участі студентів у питаннях, пов'язаних із навчанням, інтернаціоналізму, активної взаємодії усіх співробітників університету, гендерної рівноправності, соціальної рівності шансів, а також урахування потреб людей із особливими потребами. Законом визначено обов'язковий характер розвитку і вдосконалення системи забезпечення якості австрійських університетів.

Відображено роль та значення Австрійської агенції із забезпечення якості та акредитації (ААЗЯ), яка розпочала свою діяльність у 2004 р. За допомогою аудиту агенція сертифікує продуктивність і дієвість внутрішньоорганізаційної системи менеджменту якості в університетах та сприяє їх подальшому розвитку й удосконаленню, успішно співпрацюючи з відповідними міжнародними організаціями.

Охарактеризовано шляхи реформування університетської освіти Австрії, що синхронізують сучасним міжнародним тенденціям розвитку системи забезпечення якості університетської освіти (посилення уваги урядів та міжнародних організацій до проблеми забезпечення доступності освіти, її завершення та подальшого працевлаштування в умовах зростаючої конкуренції на міжнародному ринку праці та необхідності скорочення видатків на підготовку висококваліфікованих фахівців; поширення глобалізаційних процесів, що спонукає університети та уряди країн до забезпечення якості університетської освіти й демонстрації здатності її забезпечити; підтримка внутрішнього Європейського

ринку за допомогою вільного обігу товарів, послуг та праці), які покладені в основу як загальноєвропейських, так і австрійських кваліфікаційних стандартів.

Відображено хронологію приєднання Австрії до Болонського процесу та реалізації стратегічного плану входження до Європейського простору вищої освіти, одним із ключових завдань якого є забезпечення якості університетської освіти. Основні напрями реформування університетської освіти в Австрії передбачають підвищення мобільності студентів та викладачів; розробку зрозумілої і порівнюваної системи документів про завершення навчання; триступеневу систему навчання (бакалаврат, магістратура, докторантура); урахування специфіки та сприяння успішному запровадженню європейської системи трансферу оцінок; впровадження модульної системи навчання; впровадження програм подвійних дипломів; розвиток навчання упродовж життя; урахування соціального виміру освіти; розвиток національної рамки кваліфікацій; забезпечення якості освіти. Зокрема, засновано Австрійську агенцію із забезпечення якості, що внесена до Європейського реєстру агенцій із забезпечення якості вищої освіти, а її діяльність реалізується на території Австрії, Німеччини, Італії, деяких країн Східної Європи.

У другому розділі – **«Характеристика компонентів системи забезпечення якості університетської освіти Австрії»** – представлено специфіку системи забезпечення якості університетської освіти Австрії.

Зазначено, що до складу *оцінного* компонента відносять такі структурні складові, як визначення рівня якості освіти, розробка і розвиток якості, оцінювання якості освіти; до складу *цільового* – визначення цілей забезпечення якості освіти та складання відповідного плану дій. *Концептуальний компонент* ґрунтується на концепціях, покладених в основу реалізації забезпечення якості освіти та конкретних інструментах забезпечення якості освіти. Як складові *інструментального компонента* охарактеризовано відповідні засоби та механізми забезпечення якості університетської освіти Австрії.

З метою аналізу оцінного, цільового, концептуального компонентів забезпечення якості університетської освіти Австрії розглянуто плани розвитку низки австрійських університетів, зокрема, Університету ім. Карла Франца (м. Грац), Дунайського університету (м. Кремс), Університету м. Інсбрук, Медичного університету (м. Грац), Університету імені Паріса фон Лодрона (м. Зальцбург) тощо.

Зазначено, що *оцінний* компонент системи забезпечення якості університетської освіти в Австрії висвітлений у стратегічних планах розвитку університетів та передбачає аналіз наявної ситуації і показників забезпечення якості (вхід). Це передбачає запровадження загальноуніверситетської культури якості, яка є складовою інтелектуального капіталу університету, відповідні зміни у стратегії університету, оптимізацію всіх управлінських процесів, поліпшення зовнішніх комунікацій, розробку системи критеріїв оцінювання рівня якості роботи різноманітних підрозділів та окремих посадових осіб.

Цільовий компонент – це деталізація стратегічних цілей управління якістю університету, які передбачають розвиток ефективної організаційної структури, розроблення плану реалізації визначеної мети та завдань, підбір

відповідного інструментарію для їх досягнення. Визначення конкретних цілей у досягненні якісних показників базується на чіткій структурі, відповідальності виконавців, постійному моніторингу та оцінюванні, взаємозв'язках на усіх рівнях, тобто передбачає оптимізацію вже наявних інструментів досягнення якості; інтенсивний обмін інформацією та увиразнення цілей, заходів і конкретних показників; активізацію участі співробітників у розвитку якості (структури якості); поглиблення зв'язку між окремими інструментами забезпечення якості; застосування запланованих заходів у рамках аудиту якості.

Концептуальний компонент передбачає формулювання концепції діяльності (розвитку) університету, тобто комплексу ключових положень, що визначають загальну спрямованість його функціонування. Підкреслено, що концептуальний компонент системи забезпечення якості освіти в австрійських університетах зорієнтований на загальні засади менеджменту якості та міжнародні стандарти у сфері забезпечення якості вищої освіти. Зокрема, йдеться про такі сфери діяльності університету, як наукові дослідження (з метою забезпечення якості навчального процесу та підвищення конкурентоспроможності університету на внутрішньому і міжнародному ринку освітніх послуг); навчання та викладання (максимальна підтримка і супровід студентів у навчальному процесі, удосконалення змістового наповнення навчального процесу, перевірка і поліпшення організації навчання і викладання, нові ідеї та концепції щодо удосконалення й подальшого розвитку якості викладання); професійний розвиток науково-педагогічних працівників університетів; управлінська (система стратегічних цілей діяльності університету, процеси їх розробки та план досягнення), фінансова (ефективне використання коштів університету, залучення зовнішнього фінансування за допомогою системи грантів) та соціально-культурна інфраструктура університету.

Встановлено, що найбільш вагомими механізмами забезпечення якості й менеджменту університетської освіти Австрії є: аудит (партнерське оцінювання, в процесі якого університети оцінюють власні системи менеджменту та напрацьовують рекомендації з їх удосконалення); акредитація університетів (перевірка університетів та їхніх освітніх програм на відповідність певним критеріям); оцінювання (перевірка діяльності університету відповідно до конкретних критеріїв та визначення рівня його конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг); система присвоєння освітньо-кваліфікаційних рівнів і наукових ступенів; рейтингування університетів (визначення позиції університету за певними показниками на ринку освітніх послуг); система менеджменту якості освіти (складові *інструментального компонента*). Аудит, зокрема, здійснюється незалежною агенцією з якості освіти на запрошення університету з метою оцінювання системи менеджменту та напрацювання рекомендацій для її удосконалення. В Австрії приватні університети, навчальні курси яких передбачають присудження визнаного освітньо-кваліфікаційного рівня, підлягають періодичній акредитації, що проводиться Австрійською агенцією із забезпечення якості й акредитації.

Порівняльний аналіз австрійських та загальноєвропейських кваліфікаційних стандартів засвідчив наявність восьми освітніх рівнів, які відображають увесь

можливий спектр результатів навчання. Кожен з восьми рівнів характеризується комплексом дескрипторів, що описують результати навчання.

Визначено, що самостійне оцінювання університетом власної діяльності передбачає відслідковування змін у динаміці за окремими показниками та прогресу у досягненні визначених університетом цілей.

З'ясовано, що система освітньо-кваліфікаційних рівнів і наукових ступенів в Австрії має свою специфіку, а рейтингування в сучасних умовах є невід'ємною характеристикою освітньої системи досліджуваної країни. Виконано аналіз позицій австрійських університетів у таких світових рейтингах вищих навчальних закладів, як Академічний рейтинг університетів світу, Рейтинг університетів світу за версією «Таймс», Міжнародний рейтинг університетів QS тощо.

Відповідно до нормативно-правової бази вищої освіти Австрії, кожен університет створює власну систему менеджменту якості та передбачає обов'язкове проведення перевірки її функціонування із залученням незалежних експертів, контролю якості результатів різних видів діяльності університету; проведенням моніторингу дотримання освітніх стандартів з орієнтацією на прозорі міжнародні критерії зовнішнього оцінювання роботи університету.

Результати порівняльного аналізу забезпечення якості університетської освіти в Україні та Австрії уможливили розробку *науково-методичних рекомендацій* щодо використання прогресивних ідей австрійського досвіду в системі університетської освіти України: *на національному рівні* щодо нормативно-правової бази забезпечення якості університетської освіти; підготовки та професійного розвитку науково-педагогічних працівників; стандартів професійної підготовки фахівців; врахування позицій українських університетів у міжнародних рейтингах як показника їхньої успішності; *на університетському рівні* щодо розвитку системи забезпечення якості освіти; використання механізмів та інструментарію забезпечення якості (аудит, акредитація, оцінювання, система присудження освітньо-кваліфікаційних рівнів та наукових ступенів, незалежна експертиза, рейтингування, система менеджменту якості); організаційної структури та системи управління якістю.

ВИСНОВКИ

На основі проведення дослідження системи забезпечення якості освіти в Австрії зроблено такі висновки:

1. Дослідження системи забезпечення якості університетської освіти в Австрії зумовило використання методології зарубіжної педагогіки. В її основу покладено комплекс підходів, характерних для таких наук, як філософія, психологія, економіка, педагогіка (системний, комплексний, особистісний, діяльнісний, аксіологічний, монографічний, праксиметричний, логічний, історичний, сутнісний), а також структурно-функціональна модель цієї системи.

2. Аналіз поняттєво-категорійного дискурсу зазначеної проблеми дав можливість з'ясувати, що не існує однозначного тлумачення сутності поняття «якість освіти». Водночас в основу якості університетської освіти покладено

комплексну інтеграцію філософських, педагогічних, економічних, соціологічних концепцій та підходів, що застосовуються для характеристики поліаспектності категорії «якість» (якість як абсолютна оцінка, якість як властивість продукції, якість як відповідність призначенню; якість як відповідність вартості; якість як відповідність вимогам стандартів; якість як рівень задоволення запитів споживачів), та визначення її специфіки в освітній галузі (полівимірність і багатофакторність, залежність її визначення від наявності та функціонування взаємопов'язаних компонентів системи вищої освіти, взаємозв'язок із її метою та завданнями, залучення до визначення її рівня фахівців освітньої галузі, споживачів освітніх послуг, органів управління освітою, роботодавців, а також градуйованість якості освіти).

3. З метою всебічного аналізу предмета дослідження визначено основні шляхи реформування університетської освіти Австрії (створення національного контактного центру Болонського процесу; гармонізація національного та європейського законодавства в галузі вищої освіти; створення національної агенції із забезпечення якості й акредитації; налагодження мережевого спілкування з метою розвитку співпраці щодо забезпечення якості освіти; широка підтримка реформ університетами) в контексті тенденцій, характерних для процесу формування Європейського простору вищої освіти (посилення уваги урядів та міжнародних організацій до проблеми забезпечення доступності освіти, її завершення та подальшого працевлаштування в умовах зростаючої конкуренції на міжнародному ринку праці та необхідності скорочення видатків на підготовку висококваліфікованих фахівців; поширення глобалізаційних процесів, що спонукає університети та уряди країн до забезпечення якості університетської освіти і демонстрації здатності її забезпечити; підтримка внутрішнього європейського ринку за допомогою вільного обігу товарів, послуг та праці).

4. Аналіз специфіки сучасної системи забезпечення якості університетської освіти в Австрії свідчить про посилення вимог до національної системи гарантії якості освіти та використання механізмів внутрішнього забезпечення якості освітніх послуг університетів, зумовлені приєднанням Австрії до Болонської декларації. Систему забезпечення якості університетської освіти в Австрії охарактеризовано на основі використання структурно-функціональної моделі, яка охоплює концептуальний (концепції, покладені в основу забезпечення якості університетської освіти), цільовий (цілі та план їх реалізації), інструментальний (механізми: фахові та освітньо-культурні стандарти, система присудження освітньо-кваліфікаційних рівнів та наукових ступенів; менеджмент якості; акредитація, оцінювання, стандарти ISO, загальне управління якістю) та оцінний компоненти. З'ясовано, що система забезпечення якості університетської освіти в Австрії реалізується на трьох етапах (програмування: аналіз наявної ситуації, прийняття основоположних стандартів, чітке визначення якості, її мети, напрямків діяльності, вибір інструментарію; імплементація: вибір механізмів, норм, шляхів забезпечення якості, менеджменту якості; стандартів ISO, загального менеджменту якості, сфер реалізації (дослідження, навчання, внутрішні послуги, професійний розвиток працівників); оцінювання: програми, техніки оцінювання,

показники успіху; різновиди оцінювання (непрямі, традиційні, нетрадиційні, змістовно-орієнтовані, організаційно-структурні).

Охарактеризовано використання інструментарію забезпечення якості в умовах сучасних австрійських університетів: традиційні (фахові комунікації, експертиза, репутація та соціальний контроль, дидактика вищої освіти, система контролю знань, автономія і наукова свобода, звітування тощо); близькі до сфери вищої освіти (оцінювання на основі систем показників, система звітності і моніторингу, рейтингування, акредитація, бібліометрія, студентські опитування); трансферовані з інших сфер (аудит якості, сертифікація, орієнтована на успіх система розподілу ресурсів, бенчмаркінг, мотивація, менеджмент знань тощо) інструменти та алгоритм використання зовнішніх і внутрішніх механізмів забезпечення якості університетської освіти.

5. Представлено можливості використання прогресивних ідей та досвіду розвитку системи забезпечення якості університетської освіти в Австрії в умовах системи вищої освіти України: на національному рівні (розробка нормативно-правової бази щодо забезпечення якості університетської освіти відповідно до тенденцій міжнародного, зокрема й Європейського простору вищої освіти; підвищення вимог до підготовки науково-педагогічних працівників університетів; розробка стандартів професійної підготовки фахівців на основі Національної рамки кваліфікацій та відповідно до потреб ринку праці України; врахування рейтингових позицій українських університетів у міжнародних рейтингах як показника їхньої успішності); на університетському рівні (розвиток системи гарантування якості університетської освіти, як сукупності взаємопов'язаних та взаємодоповнювальних компонентів з чітко визначеною концепцією, що окреслює процес складання програми розвитку якості, розробку відповідних процедур, механізмів та застосування інструментарію її реалізації, оцінювання результатів; використання механізмів та інструментарію забезпечення якості університетської освіти, що довів свою доцільність і результативність у розвинутих країнах світу: аудит якості, акредитація вищого навчального закладу, оцінювання, порядок присудження освітньо-кваліфікаційних рівнів та наукових ступенів, незалежна експертиза, рейтингування, система менеджменту якості тощо; розробка організаційної структури та системи управління якістю: оновлення матеріально-технічної бази, запровадження широкої практики використання внутрішнього і зовнішнього аудиту з одночасним масштабним залученням вітчизняних та міжнародних громадсько-професійних організацій, що займаються оцінкою якості вищої освіти, запровадження практик оцінювання як критичного дослідження та характеристики успішності університетської автономії і створення університетами власних систем гарантій якості освіти).

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів проблеми забезпечення якості вищої освіти Австрії. Перспективним напрямом подальшого наукового пошуку, зокрема, може бути досвід забезпечення якості освіти в інших типах вищих навчальних закладах досліджуваної країни.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографія

1. Шийка О.І. Забезпечення якості університетської освіти Австрії : [монографія] / Оксана Іванівна Шийка. – Львів : ЗУКЦ, 2016. – 117 с.

Статті у фахових виданнях України

2. Шийка О.І. Особливості розвитку німецьких та австрійських університетів у 18 столітті / Оксана Іванівна Шийка // Порівняльна професійна педагогіка : Науковий журнал. – Київ – Хмельницький : ХНУ, 2013. – № 1 (5). – С. 28 – 34.

3. Шийка О.І. Ретроспектива розвитку системи забезпечення якості вищої освіти в Австрії / Оксана Іванівна Шийка // Порівняльна професійна педагогіка : Науковий журнал. – Київ – Хмельницький : ХНУ, 2013. – № 2 (6). – С. 89 – 96.

4. Шийка О.І. Особливості формування педагогічної історіографії в Австрії до середини XIX століття / Оксана Іванівна Шийка, Галина Дмитрівна Олексів // Педагогічний дискурс : зб. наук. праць / гол. ред. І.М. Шоробура. – Хмельницький : ХГПА, 2013. – Вип. 15. – С. 496 – 500 (*особистий внесок автора: визначено характеристики педагогічної історіографії в Австрії*).

5. Шийка О.І. Сучасні аспекти впровадження прогресивних інструментів забезпечення якості університетської освіти : досвід Австрії / Оксана Іванівна Шийка // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. праць : Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне, 2015. – Вип. 12 (55), Ч. 1. – С. 574 – 583.

6. Шийка О.І. Категорія якості вищої освіти: теоретико-методологічний аспект / Оксана Іванівна Шийка // Молодь і ринок. – 2016. – № 1 (132). – С. 138 – 142.

Статті у виданнях, що входять до міжнародних каталогів і наукометричних баз

7. Шийка О.І. Характеристика компетентнісного підходу у навчальному процесі європейських університетів / Оксана Іванівна Шийка, Галина Дмитрівна Олексів // Молодий вчений. – 2014. – № 2 (33). – С. 189 – 193 (*особистий внесок автора: охарактеризовано використання компетентнісного підходу в практиці університетів Австрії*).

8. Шийка О.І. Освітній аудит, як засіб покращення якості університетської освіти : досвід Австрії / Оксана Іванівна Шийка // Молодий вчений. – 2016. – № 4. – С. 591 – 596.

Праці апробаційного характеру

9. Шийка О.І. Розвиток історії педагогіки в Австрії до середини XIX століття (історіографічний аспект) / Оксана Іванівна Шийка, Галина Дмитрівна Олексів // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Педагогіка та психологія : історія розвитку, сучасний стан та перспективи досліджень» (м. Київ, 19 жовтня 2013 р.) / ГО «Київська наукова організація

педагогіки та психології». – К., 2013. – С. 11 – 15 (*особистий внесок автора: охарактеризовано розвиток педагогіки в Австрії у XIX ст.*).

10. Шийка О.І. З досвіду реформування системи університетської освіти (на прикладі німецьких та австрійських університетів 18 – 19 століття) / Оксана Іванівна Шийка // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Педагогіка та психологія : напрямки та тенденції розвитку в світі» (м. Одеса, 5 – 6 липня 2013 р.) / ГО «Південна фундація педагогіки». – Одеса, 2013. – С. 120 – 122.

11. Шийка О.І. З історії реформування системи університетської освіти (на прикладі німецьких та австрійських університетів 18 століття) / Оксана Іванівна Шийка // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретичні та практичні аспекти розвитку педагогіки та психології» (м. Львів, 14 – 15 червня 2013 р.) / ГО «Львівська педагогічна спільнота». – Львів, 2013. – С. 115 – 118.

12. Шийка О.І. Концептуальні аспекти поняття якості університетської освіти / Оксана Іванівна Шийка // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Педагогіка та психологія: питання науки та практики», (м. Одеса, 6 – 7 вересня 2013 р.) / ГО «Південна фундація педагогіки». – Одеса, 2013. – С. 95 – 99.

13. Шийка О.І. Деякі аспекти впровадження компетентнісного підходу у навчальний процес вищих навчальних закладів європейських країн / Оксана Іванівна Шийка, Галина Дмитрівна Олексів // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Чинники розвитку психологічних та педагогічних наук у XXI столітті» (м. Одеса, 21 – 22 листопада 2014 р.) / ГО «Південна фундація педагогіки». – Одеса, 2014. – С. 137 – 149 (*особистий внесок автора: охарактеризовано використання компетентнісного підходу в європейських університетах*).

14. Шийка О.І. Загальні тенденції функціонування системи забезпечення якості університетської освіти в Австрії / Оксана Іванівна Шийка // International scientific professional periodical journal «The Unity of Science». – Austria, Vienna : The European Association of pedagogues and psychologists Science, 2015. – С. 37 – 41.

15. Шийка О.І. Досвід забезпечення якості університетської освіти Австрії / Оксана Іванівна Шийка // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Педагогіка та психологія : методика та проблеми практичного застосування» (м. Львів, 25 – 26 грудня 2015 р.). – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2015. – С. 137 – 139.

АНОТАЦІЇ

Шийка О.І. Система забезпечення якості університетської освіти в Австрії. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. – Дрогобицький

державний педагогічний університет імені Івана Франка, Міністерство освіти і науки України. – Дрогобич, 2016.

У дисертації виконано аналіз системи забезпечення якості університетської освіти Австрії в контексті євроінтеграційних перетворень. Висвітлено теоретико-методологічні засади дослідження забезпечення якості університетської освіти Австрії. Представлено методологію аналізу забезпечення якості університетської освіти Австрії на основі використання підходів, якими послуговується філософія, психологія, економічні та педагогічні науки, а також структурно-функціональної моделі, яка охоплює оцінний, концептуальний, цільовий, інструментальний (механізми: фахові та освітньо-культурні стандарти, система присудження освітньо-кваліфікаційних рівнів та наукових ступенів; менеджмент якості; акредитація, оцінювання, стандарти ISO, загальне управління якістю) компоненти.

З'ясовано, що різноманітні аспекти вказаної тематики висвітлено у низці різноманітних документів, вітчизняної та зарубіжної науково-педагогічної літератури, представлено класифікацію та характеристику джерельної бази дослідження.

Здійснено аналіз поняттєво-категоріального апарату дослідження, зокрема, відображено поліаспектність категорії «якість» та її специфіку в освітній галузі. Охарактеризовано сучасні міжнародні тенденції розвитку системи забезпечення якості університетської освіти Австрії.

Виконано аналіз сучасної системи забезпечення якості університетської освіти в Австрії; охарактеризовано структурно-функціональну (цільовий, концептуальний, інструментальний, оцінний компоненти) модель системи забезпечення якості університетської освіти Австрії. Представлені складові інструментарію забезпечення якості сучасних австрійських університетів: традиційні, близькі до сфери вищої освіти, запозичені з інших сфер. Схарактеризовано можливості використання прогресивних ідей австрійського досвіду у вітчизняній системі вищої освіти на національному та університетському рівнях. Уточнено змістове наповнення поняття «забезпечення якості університетської освіти». Подальшого розвитку набула методологія та інструментарій забезпечення якості університетської освіти в умовах інтеграції України до Європейського простору вищої освіти.

Ключові слова: університетська освіта, якість освіти, якість університетської освіти, система забезпечення якості освіти, менеджмент якості освіти, університет, Австрія.

Шийка О.И. Система обеспечения качества университетского образования в Австрии. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.01 – общая педагогика и история педагогики. – Дрогобычский государственный педагогический университет имени Ивана Франко, Министерство образования и науки Украины. – Дрогобыч, 2016.

В диссертации выполнен анализ системы обеспечения качества университетского образования Австрии в контексте евроинтеграционных изменений. Описаны теоретико-методологические основы исследования обеспечения качества университетского образования Австрии. Отобрана методология анализа обеспечения качества университетского образования Австрии при помощи подходов, используемых философией, психологией, экономическими и педагогическими науками, а также структурно-функциональной модели, включающей следующие компоненты: оценочный, целевой, концептуальный, инструментальный (механизмы: образовательные стандарты, система присуждения образовательно-квалификационных уровней, ученых степеней; менеджмент качества; аккредитация, оценивание качества образования, стандарты ISO, всеобщее управление качеством, рейтинги университетов).

Различные аспекты указанной тематики исследованы на основании многих документов, отечественной и зарубежной научно-педагогической литературы. Представлена классификация и характеристика базы исследования.

Выполнен анализ понятийно-категориального аппарата исследования, в частности, отображена полиаспектность категории «качество» и ее специфика в образовательной сфере. Охарактеризованы современные международные тенденции развития системы обеспечения качества университетского образования Австрии.

Выполнен анализ современной системы обеспечения качества университетского образования в Австрии; охарактеризована структурно-функциональная (концептуальный, целевой, инструментальный, оценочный компоненты) модель обеспечения качества системы университетского образования Австрии. Представлены составляющие инструментария обеспечения качества современных австрийских университетов: традиционные, близкие к сфере высшего образования, заимствованные из других сфер. Охарактеризованы возможности использования прогрессивных идей австрийского опыта в отечественной системе высшего образования на национальном и университетском уровнях. Уточнено содержательное наполнение понятия «обеспечение качества университетского образования». Получили возможности для дальнейшего развития методология и инструментарий обеспечения качества университетского образования в условиях интеграции Украины в Европейское пространство высшего образования.

Ключевые слова: университетское образование, качество образования, качество университетского образования, система обеспечения качества образования, менеджмент качества образования, университет, Австрия.

Shyika O.I. Quality Assurance System of the University Education in Austria. – On the right of manuscript.

The thesis for the Degree of Candidate of Pedagogical Sciences in the specialty 13.00.01 – the general pedagogy and history of pedagogy. – Drohobych Ivan Franko

State Pedagogical University, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Drohobych, 2016.

The thesis deals with the analysis of specificity of modern quality assurance system of the university education in Austria based on the historical and pedagogical research. Analysis of quality assurance system of the university education in Austria in the context of European integration transformation has been made.

Theoretical and methodological fundamentals of the process of quality assurance of the university education in Austria have been highlighted; theoretical works of home and foreign specialists as well as different research findings of the problem have been systemized; historical documents, scientific and pedagogical literature have been analyzed. Methodology of the analysis of university education quality assurance in Austria has been presented. The methodology is based on the approaches used by philosophical, psychological, economical and pedagogical sciences as well as on the structural and functional model which includes conceptual (concepts which form the base for university education quality assurance), goal-setting (goals and plans for their realizations), instrumental (mechanisms: professional, educational and cultural standards; system of awarding the levels of qualification and scientific degrees; quality management; accreditation; evaluation; ISO standards; total quality management) and assessing components.

The classification and characteristics of university education quality research resources in Austria has been presented.

The specific features of such notions as «education» and «education service» have been distinguished. Various approaches to the definition of the concept «quality of education» have been analyzed; the set of its peculiarities which highlight its fundamentality, profundity and diversity has been determined.

The contemporary tendencies of the development of the system of university education quality assurance have been characterized (close study of the problem of assurance of education accessibility by governments and international organizations, completion of the education and further employment in the conditions of the increasing competition at the international labor market and the necessity of reduction of spending for highly qualified specialists training; spreading of the globalization processes which makes universities and governments of different countries to assure better quality of university education and to demonstrate ability for this assurance; supporting of European market by free circulation of commodities, services and labor); European and Austrian qualification standards have been analyzed and compared.

The specificity of modern quality assurance system of the university education in Austria has been analyzed; the structure and functional model of quality assurance system of the university education in Austria has been characterized. The usage of instruments for quality assurance in modern Austrian universities has been represented, such as: traditional and transferred ones. The components of the mechanism for quality assurance of university education in Austria have been analyzed as well as main components of quality management system of university education and instruments for assessment (audit, accreditation, evaluation) characterized.

The possibilities of the implementation of progressive ideas and the experience of the development of quality assurance system of the university education in Austria

into the system of the university education of Ukraine have been presented. The concept «quality assurance of university education» has been defined more precisely. The methodology and instruments for quality assurance of university education in European High Education Area has been developed.

The results of comparative analysis of the assurance of university education quality in Ukraine and Austria made it possible to develop the scientific and methodical recommendations for the implementation of progressive ideas of Austrian experience into Ukrainian university education system: *at the national level* it concerns regulatory and legal framework for university education quality assurance, training and professional development of scientific and pedagogic staff, professional training standards, positions of Ukrainian universities in international ratings as index of their success; *at the university level* it concerns the system of education quality assurance, the usage of mechanisms and instruments of quality assurance, organization structure and system of quality management (audit, accreditation, evaluation, independent examination, ranking, quality management system).

Key words: university education, quality of education, quality of university education, quality assurance system, management of quality of education, university, Austria.

Підписано до друку 02.11.2016 р. Формат 60х90/16.
Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman».
Вид. арк. 0,9. Зам. № 281. Тираж 100. Друк на ризографі.

Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного
педагогічного університету імені Івана Франка
82100, Дрогобич, вул. І. Франка, 24